

המאמר הכה הדים רבים ופקח עיניהם של אלפים. הדברים נכנסו אל הלבבות, מכתבים רבים התקבלו אצל רבנו מן רבנן ותלמידהון די בכל אתר ואתר, והוא לא נלאה מלהשיבם דבר דבור על אופניו ולחזור הדברים כשמלה. כך, מעת לעת, גדל הסימן והתווספו בו מן מכתבי התשובות, בהם מבאר רבנו במתק הסברתו הבהירה את ענין ה"בעתה" וה"אחישנה" של הגאולה הקרובה - כשעל כל אלו מרחפת רוח דברי הרמב"ם, שהם כמו צוואה לדורות: "כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדוהו"³⁰...

במשמר הלוי זבחים (קמא), אחרי חתימת המאמר במילים "כה יעזרנו השי"ת להאמין באמונה שלימה אמונת אומן בכל י"ג העיקרים"³¹ - מוסיף רבנו ומציין כי "אחרי שכתבתי בס"ד את המאמר הנ"ל, שלחתי למע"כ הגאון רבי דוב לנדו שליט"א, וזה אשר כתב לי...". ואלו הדברים המרטיטים:

בס"ד אור ליום ב' דסליחות תשל"ח

למקרא אמרי נועם דשדר מני"ר

שלהבת אמונת-אומן, כמקובל בכל בית ישראל, וכשגור בפי כל פה, וכמוטעם ומבואר ע"י חכמי התורה ואדיריה, היא היא אשר הלהיבה לבבות, העירה הנפשות, ותטע עומקי-שרשיה בלבבות כל שלומי אמוני ישראל.

וכל אשר נטה מני אורח, סטה באמרי פה או בהתגלות הלב, ברב או במעט, הורעדו עליו אמות הספים, והובחלו הימנו כל צותתיו, הוסערו הלשונות והוחרדו הלבבות, עדי נמחו מני זכר, כל אמרי נלוז והגיוני-נכר.

סיבה הוא אינו מצפה עכשיו לביאתו, כי סובר כאילו לפי איזה חשבון מסוים משיח לא יבוא עכשיו, הרי שחסר לו ב"מצפה לביאתו" וממילא חסר לו בעיקר של ביאת המשיח, והוא "נעבאך אפיקורס". הציפיה התמידית לבואו מושתתת על כך שאין רגע בבריאה שמופקע מהאפשרות שמשיח יבוא, והשאלות מדברי הגמרא ומאמרי חז"ל המורים שיש כביכול זמנים שמופקעים מביאת המשיח, בין אם נשאיר למשיח צדקנו לתרץ ולהסביר ובין אם נפנה לתשובות שנאמרו בספרים, עכ"פ לא מזיזות כלום מאמונתנו וציפייתנו בכל רגע ורגע - וכפי שאמר על זה מרן הרב מבריסק שההלכה היא כמו שכתוב בסידור "לשועתך קיוונו כל היום", בלי שום חילוק, וכך הסביר בלשון "אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו", שאין כאן שאלה ותשובה [וכפי שאין שאלה ותשובה בשום עיקר אחר מן העיקרים], אלא כתובים כאן שני החלקים של האמונה בביאת המשיח, 'אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח' זהו החלק הראשון, והחלק השני של מצפה לביאתו: 'ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא'.

30. בפירוש המשניות, סוף מסכת ברכות. הביאו רבנו בשלהי דבריו.

31. סימן קע"ד, עמ' תכ"א בספר, בסוף אות ו', לפני תחילת המכתבים.

כך שמענוה, אף ספרו לנו מאלפינו-דעת, ומני קדם קדמתה, וגם עד ימינו עתה, אשר נפשו יקודה ביקוד אש קודש, ולבבו מנגהה יאור, הן לשונו גחלים תיהלך, ומלהט רשפים אמריו יחומו, וכל לבבות להם יעורו, וכל אזנים יכרו, להבין ולהשכיל, להתבונן ולידע, ולנטוע מטע-האמת בלב כל מבקשה באמת.

הן הדברים אשר העירוני רעיוני, בהשיבי אמרי-קושט אל חדרי עשתוני דברים ממחצב-קדש חצובים, וממעין-טוהר שאובים ומשולחן-גבוה לקוחים, ובנרד-בשמים רקוחים וכל אשר לבבו רד עם א-ל ועם קדושים נאמן, מה ימתקו לו אמרים האמורים בטעמן אשר אמיתתם בגום ונימוקן עימן, דבורים על אופן, לענינם, בזמן, ובמקומן.

"דברים ממחצב-קודש"...

ואם היו שני סימנים הללו לאות ולמופת על בעירת "שלהבת אמונת אומן" המלהטת בלב ה"משמר הלוי"³², הרי לא ללמד על עצמם יצאו, אלא ללמד על הכלל כולו: כי על כן בלבו של רבי משה מרדכי הלוי - תורה ומשמרתה חד הם, ואין זו בלא זו. כלבת-אש מבעבעת, פורצים חוצה מכאן ומשם יסודי הדת היוקדים בקרבן, "דברים ממחצב-קדש חצובים, וממעין-טוהר שאובים, ומשולחן-גבוה לקוחים, ובנרד-בשמים רקוחים"..., נוטלים חלק ותופסים מקום של כבוד גם ב"משמר הלוי" שעל המסכתות.

ולא רק בראשי וסיומי הספרים, אותם עיטר רבנו במילי בשימי מאוצרות רוחם של גאוני האומה משוש דור ודור³³ - אלא אף בתוך הספר, בינות הסימנים עצמם. כך, באמצע 'משמר הלוי קידושין', בין סימנים מורכבים של סוגיות יעוד ולפני מערכה ענקית וגאונית בענין "אין עשה דוחה לא תעשה ועשה", ימצא הלומד סימן "בענין שקידת לימוד תורתנו הקדושה, איך לומדים תורה בסייעתא דשמיא":

קידושין ל' א' "תנו רבנן: "ושננתם" - שיהו דברי תורה מחודדים בפיר, שאם ישאל לך אדם דבר - אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד, שנאמר "אמור לחכמה אחותי את" וגו', ואומר "קשרם על אצבעותיך כתבם על

32. וכפי שעלה זכרונם רבות בדברי הספדנים השונים אחר הסתלקות רבנו, וימצאם הקורא על פני ספר "אגרא דהספידא".

33. כמו משו"ת "נודע ביהודה", ספר "אפיקי ים", "נפש החיים" ועוד.